

Bo i Järfälla

ENERGI OCH MILJÖ

Mot en klimatneutral framtid
Minska din egen miljöpåverkan
Alla vinner när du återvinner

KALLT INOMHUS

Ta till vara värmen på rätt sätt

Hjälp det brinner!

Så arbetar Järfällahus vid en större brand

ENERGI & MILJÖ FÖR EN EKOLOGISK HÅLLBARHET

Som allmännyttigt bostadsbolag strävar vi hela tiden efter hållbarhet. Vare sig den är ekonomisk, ekologisk eller social. I det här numret av Bo i Järfälla fokuserar vi på den ekologiska hållbarheten.

Bygg- och fastighetssektorn står för en betydande del av samhällets miljöpåverkan enligt Boverket. På Järfällahus vill vi ta ansvar och lämna efter oss en miljö för framtiden. Det vi gör stannar inte bara i våra hus. All energi, vatten, kemikalier och avfall, som våra fastigheter ger upphov till, har en global påverkan.

Vi har med andra ord ett stort arbete framför oss med att hitta lösningar för att minska våra fastigheters miljöpåverkan. Men vårt engagemang för miljön stannar inte bara där. Förutom att möjliggöra för dig som bor hos oss att göra bra miljöval vill vi också inspirera och uppmuntra dig att göra en egen insats för miljön.

Vi hoppas att det här numret kan ge dig många bra tips på hur du kan minska din egen miljöpåverkan. Om du så bara blir inspirerad att följa ett av tipsen är det ett steg i rätt riktning. Varje insats räknas!

Med det vill jag och alla vi på Järfällahus önskar dig en riktigt god jul och ett gott nytt miljöår!

Susan Hanserkers

ENERGI- OCH MILJÖSTRATEG, JÄRFÄLLAHUS

INNEHÅLL

- 2 Energi & miljö**
för en ekologisk hållbarhet
Energi- och miljöstrategen har ordet.
- 3 För en trivsamt julhelg**
Trivselregler att tänka på
- 4 Mot en klimatneutral framtid**
Så jobbar vi med vår miljöpåverkan
Minska din egen miljöpåverkan
Alla vinner när du återvinner
- 10 Kallt inomhus**
Ta till vara värmen på rätt sätt
- 14 Hjälp det brinner!**
Så arbetar Järfällahus vid en större brand
och så ska du agera om olyckan är framme

Bo i Järfälla

Utges av Järfällahus AB

ANSVARIG UTGIVARE
Jennie Sahlsten

REDAKTÖR
Li Andersson
Anette Ekström

ILLUSTRATIONER/LAYOUT
Li Andersson

FOTO
Olle Holdar, Li Andersson, Scandinav
Bildbyrå m fl

TRYCK
Tryckerigruppen Uppsala

BO I JÄRFÄLLA
Postadress: Järfällahus AB, Box 197,
177 24 Järfälla
Tel: 08-580 836 00
E-post: jhab@jarfallahus.se
Webbplats: www.jarfallahus.se

NYHETSTIPS
E-post: jhab@jarfallahus.se

Trivsamt julhelg!

Snart stundar långhelger och julfirande. Det har varit ännu ett annorlunda år med corona som vi förhoppningsvis nu kan lägga bakom oss. Vi på Järfällahus önskar dig en riktig god jul och gott nytt år.

I år ser du kanske extra mycket fram emot att träffa nära och kära för jul- och helgfirande. Gör det trivsamt för alla genom att tänka på följande:

JULGRANEN lämnar du som grovavfall i särskilt kärl eller kör till Görvålns återvinningscentral.

JULKLAPPSPAPPER sorterar du som pappersförpackning och inte som tidningar/returpapper. Sen lämnar du det i miljörummet i ditt område.

SNÖREN slänger du i din vanliga soppåse som restavfall.

FYRVERKERIER, smällare, raketer och eldkorgar är inte tillåtet i våra områden.

HÅLL JULEN BRANDSÄKER genom att aldrig lämna tända ljus obevakade, kolla brandvarnaren och håll utrymningsvägar fria. Ställ aldrig skräp i trapphuset. Det blir bränsle vid en eventuell brand och hindrar utrymningsvägar. Ta dem istället så snart som möjligt till ditt närmaste miljörum.

AVVIKANDE ÖPPETTIDER under helgerna

23 december: Stänger kl 13.30

24 december: Stängt

30 december: Stänger kl 13.30

31 december: Stängt

Vid akuta fel i din lägenhet när vi har stängt, ring vår jour via tel 08-580 836 00.

Så jobbar vi med vår miljöpåverkan

MOT EN KLIMAT- NEUTRAL FRAMTID

Med den stora miljöpåverkan som fastighetsbranschen står för, spelar vi som fastighetsägare en viktig roll i omställningen mot ett klimat-neutralt samhälle. Det innebär att vi ständigt behöver jobba för att förbättra vår miljöpåverkan, samtidigt som vi ska möjliggöra för dig som hyresgäst att göra bra miljöval.

» Så jobbar vi med vår miljöpåverkan

Som utgångspunkt i vårt miljöarbete har vi identifierat några fokusområden som sedan fått tillhörande mål och aktiviteter. De baseras på vad som har mest betydande miljöpåverkan och där vi har störst möjlighet att göra skillnad.

— I grunden är det energiförbrukningen, kemikalierna och avfallet som är våra viktigaste områden. Men vi inkluderar även vatten, drivmedel, verksamheternas produkter och tjänster samt miljöanpassat inköp för att följa kommunens riktlinjer. De i sin tur bygger på Svensk Miljöbas kriterier, säger Susan, energi- och miljöstrateg på Järfällahus.

MINSKAD energiförbrukning med 30 procent till år 2030 är ett av våra mål. Vi utgår från energistatistikprogram som registrerar husens energiförbrukning. Sedan jämför man uppgifterna man får in med nyckeltal för liknande fastigheter och kontrollerar avvikelser

mot husets normalförbrukning.

— Programmet låter oss hålla koll på fastigheterna så att eventuella problem som exempelvis en läcka i värmesystemet kan hittas och åtgärdas. Det hjälper oss också att hitta möjliga åtgärder för att sänka energiförbrukningen och sedan välja ut vilka som gör mest nytta, förklarar Susan.

Vid akuta problem och rena skador lagar vi problemet direkt. Annars skapas antingen ett specifikt projekt, om behovet för åtgärd är väldigt stort, eller så tittar man på vilka möjligheter som finns i samband med en renovering av fastigheten.

DET ÄR KANSKE i samband med renovering de största möjligheterna finns till energibesparande åtgärder. Energieffektiva fönster minskar exempelvis

spill av värme, men är svåra att räkna hem som enskilda åtgärder. Värme och ventilation är bland de största energibovarna men kräver ganska omfattande åtgärder när de ska energieffektiviseras. Så när dessa åtgärder ska genomföras är ett större renoveringsprojekt ofta att föredra.

”**Energiförbrukningen, kemikalierna och avfallet är våra viktigaste områden.**”

— Den energi som förbrukas för att genomföra åtgärderna, producera nya fönster och så vidare måste stå i proportion till den slutgiltiga energivinsten. Annars kanske miljöpåverkan blir större i slutändan, säger Susan.

Därför är vår hållbara renovering i strategisk partnering en viktig satsning för oss och där energi- och miljöfrågorna har en självklar plats.

— Grundförutsättningarna för energieffektivisering i fastighe-

terna kan se väldigt olika ut. När vi gör behovsbesiktningarna i partneringsprojektet tittar vi väldigt förutsättningslöst på alla behov för att sedan välja ut de åtgärder som blir bäst i det långa loppet. I linje med våra miljömål måste vi ju också tänka på materialval och undvika miljöfarliga kemikalier, berättar Susan.

KEMISKA PRODUKTER och materialval ingår också i våra miljömål. Vi ska i möjligaste mån ha en giftfri miljö och använda miljöklassade material vid om- och nybyggnation.

— Även om det inte alltid går, som exempelvis med brandtätningar, ska vi alltid välja de produkter som har minst miljöpåverkan. Dessutom ska vi logga alla produkter vi använder i en databas kallad SundaHus, förklarar Susan.

Med databasen hos SundaHus kan vi stämma av miljöklassning och få hjälp till de bästa valen. Och om 20 år, ifall det visar sig att någon av de här produkterna kanske inte var så bra i alla fall, då har vi registrerat vart och om vi använt produkten. Då blir det lätt att genomföra nödvändiga åtgärder för att ta bort det eller förhindra ytterligare negativ miljöpåverkan.

NÅGRA AV VÅRA andra miljömål innefattar att bolaget ska vara fossilfritt till 2025 och att vi ska minska vattenförbrukningen

med 15 procent till 2027. Vi är i princip redan så fossilfria vi kan bli med bra miljöval el och fjärrvärme. Det som återstår, men snart är i hamn, är att samtliga bilar som används i tjänsten ska vara elbilar.

— Vad gäller vattenförbrukningen är det viktigt för oss att enkelt och tidigt upptäcka läckor.

Därför ser vi över ett nytt kontrollsystem, berättar Susan.

Det systemet visar förbrukning per minut istället för per månad. Det underlättar möjligheten att upptäcka onormal förbrukning. Vi byter också regelbundet och i samband med renovering till snålspolande toaletter och kranar.

— Även om vi inte har vattenbrist i Sverige så används en hel del kemikalier för att rena vattent, vilket ändå gör det viktigt att hålla ner vattenförbrukningen, säger Susan.

DE MILJÖMÅL SOM ska underlätta för dig att göra bra miljöval omfattar möjlighet att ladda elbil i samtliga områden till 2023 och införa matavfallsinsamling i samtliga områden till 2027. Mer om laddboxar kan du läsa på vår webb. När det blir dags för införande av matavfallsinsamling i ditt område återkommer vi med information. »

» Minska din egen miljöpåverkan

Som boende i hyreshus kanske du tror att du inte kan göra så mycket för att minska miljöpåverkan. Du kan ju inte bestämma om huset ska få solceller eller energieffektiva

fönster. Men varje liten insats gör skillnad - även din!

GENOM SMÅ OCH stora förändringar i vardagen kan du alltid göra något för att minska din

negativa miljöpåverkan. Ofta får det också positiva effekter för din hälsa, ditt välbefinnande och din plånbok.

Här får du lite konkreta tips! »

Fler konkreta tips som kan passa just dig
wwf.se/ardumed/forandringar

Hur stor miljöpåverkan har din livsstil?
klimatkalkylatorn.se

Ät mindre och bättre kött

Idag importeras ungefär hälften av det kött vi äter i Sverige. Väljer du svenskt kött gynnas den biologiska mångfalden.

Åk tåg istället för bil eller flyg

Att ta sig mellan Stockholm och Göteborg går lika snabbt med tåg som med flyg. Skillnaden är att flyget släpper ut 74 000 gånger mer koldioxid än tåget.

KLÄDER

Gör medvetna val

Om alla i världen konsumerade som vi i Sverige skulle det behövas 4 jordklot. Fundera därför en extra gång om du verkligen behöver köpa det där plagget eller saken. Kanske finns den att låna eller hyra?

BANK

Ställ frågan

Vänd dig till de som har hand om dina spar-, försäkrings och pensionspengar och fråga om möjligheten att placera dina pengar hållbart, dvs att de inte investeras i olja eller kol.

Du kan också ta reda på hur hållbar din bank är med hjälp av fairfinanceguide.se.

Felanmål läckor

En droppande kran kan förbruka cirka 40 liter vatten per dygn. En toalett som smårinner kan betyda ett slöseri på 1900 liter per dygn.

Duscha snabbt

Om du duschar 2 minuter kortare än vanligt minskar du växthusgasutsläpp med 35 kilo per år.

Plantera perenner

Oavsett om du har balkong eller trädgård kan du plantera fleråriga blommor. Det gillas av blombesökande insekter som bin och humlor som är nödvändiga för biologiskt mångfald.

Undvik standby-läge

Enligt Energimyndigheten kan 30-40 procent av all den energi som en apparat använder under en livstid vara standby-el. Så stäng av apparaterna istället för att ha dem på standby-läge och dra ur mobilladdaren när den inte används.

Sätt lock på kastrullen

Du kan spara 80 % av energin genom att använda lock och rätt storlek på kastrullen.

Vädra istället för tvätta

Genom att vädra ur kläder istället för att tvätta dem så ofta håller kläderna längre. Det spara både på miljön och plånboken.

Lägre temperatur vid tvätt

Att tvätta i 30 eller 40 grader istället för 60 grader nästan halverar energi-användningen vid varje tvätt.

Dosera tvättmedlet rätt

Det minskar på kemikalierna som går ut i våra vatten. I Järfälla kommun ska du dosera efter mjukt vatten.

Damsug kyl och frys

Glöm inte bort att damsuga baksidan av kyl och frys med jämna mellanrum. På så vis går åt mindre mängd energi och brandrisken minskar.

BIFFEN

Enligt Jordbruksverket står animaliska produkter, som kött, mjölk och ost, för en femtedel av de globala utsläppen av växthusgaser.

BILEN

Transporter och privat bilåkan- de står enligt Naturvårdsverket för en tredjedel av Sveriges utsläpp av växthusgaser.

BUTIKEN

Vår konsumtion av nya prylar står för en väsentlig del av våra växthusgasutsläpp genom de industrier som tillverkar dem.

BÖRSEN

Enligt Världsnaturfonden (wwf) kan miljön påverkas av de verksamheter dina spar-, försäkrings- och pensionspengar placeras i.

BOSTADEN

En betydande del av all energi som produceras i Sverige går till uppvärmning av byggnader.

KORT och gott

LEVERANSBOXAR

Järfällahus har ingått samarbete med iBoxen, som innebär att vi under ett år ska testa att ha deras leveransboxar utplacerade i följande områden:

- Barkaby C
- Ulvsättra
- Viksjö
- Stäket

iBoxen är en servicetjänst för e-handel och möjliggör en smidig paketleverans. Det blir enkelt och bekvämt att hämta ut e-handlade paket nära bostaden. Biltrafiken i områdena minskar och tryggheten ökar när paketleverantörerna inte behöver tillgång till våra fastigheter.

Tjänsten ingår inte i vår verksamhet, utan iBoxen ansvarar själva för installation och underhåll.

Läs mer på jarfallahus.se.

HAR VI DITT MOBILNR?

Har du loggat in på Mina sidor på länge? Gör gärna det och kontrollera att dina kontaktuppgifter där är aktuella.

Om dina uppgifter är aktuella har vi möjlighet att skicka sms och e-post till dig när det exempelvis sker ett akut driftavbrott på fjärrvärmesystemet.

Logga in på Mina sidor med hjälp av BankID eller inloggningsuppgifter.

» Alla vinner när du återvinner

Vi sparar energi och naturresurser genom att använda materialen flera gånger. Att sopsortera är därför ytterligare en insats du själv kan göra för vårt klimat. Dessutom är vi som konsumenter faktiskt skyldiga enligt Avfallsförordningen att sortera våra sopor.

FÖR ATT DET ska vara möjligt att återvinna saker till nya produkter är det viktigt att hålla isär de olika materialen. När något hamnar fel kan det förstöra möjligheten att återvinna allt i det kärlet.

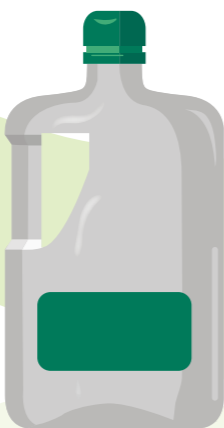

Exempelvis om kuvert och post-it

lappar hamnar tillsammans med tidningspappret. Limmet löser inte upp sig i processen i pappersbruket utan klumpar ihop sig. Det resulterar i sämre papperskvalitet eller i värsta fall att det inte går att använda. Detsamma gäller om dricksglas hamnar bland glasförpack-

ingar. Dricksglas har en annan glaskvalitet än glasförpackningar. Blandas glaskvaliteterna försämras möjligheterna att återvinna glaset.

HUR SKA DU då veta hur du ska sortera och återvinna sånt du inte längre vill ha kvar? Börja

alltid med att fundera på om det du vill slänga fortfarande kan användas. Det som du betraktar som sopor kan vara värdefullt för någon annan. Byt, sälj eller lämna till second-hand. Måste det slängas följ nedan guide.

Tidningar	Pappersförpackningar	Plastförpackningar	Glasförpackningar	Metallförpackningar	Farligt avfall	Annat avfall	Mer info
							
<p>Hit räknas:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kontorspapper Pocketböcker Reklamblad Tidskrifter/kataloger <p>Men inte t ex: Böcker (hård pärm), kuvert, post-it och papperskassar</p> <p>LÄMNA tidningar och returpapper i ditt närmaste miljörum i kärlet märkt tidningar.</p> <p>Om fraktionen saknas lämna till Görvälns ÅVC, en återvinningsstation eller kommunens mobila återvinningscentral.</p>	<p>Hit räknas:</p> <ul style="list-style-type: none"> Papperspåsar Kartonger Wellpapp Omslagspapper <p>Men inte exempelvis: Tidningar, kuvert och post-it.</p> <p>LÄMNA pappersförpackningar i ditt närmaste miljörum i kärlet märkt pappersförpackningar.</p> <p>Om fraktionen saknas lämna till Görvälns ÅVC, en återvinningsstation eller kommunens mobila återvinningscentral.</p>	<p>Hit räknas:</p> <ul style="list-style-type: none"> Plastpåsar/kassar Plastflaskor Plastburkar Plastlock <p>Men inte t ex: Videoband, galgar och leksaker av plast.</p> <p>LÄMNA plastförpackningar i ditt närmaste miljörum i kärlet märkt plastförpackningar.</p> <p>Om fraktionen saknas lämna till Görvälns ÅVC, en återvinningsstation eller kommunens mobila återvinningscentral.</p>	<p>Hit räknas:</p> <ul style="list-style-type: none"> Glasflaskor Glasburkar <p>Tänk på att sortera efter färgade och ofärgade.</p> <p>Men inte t ex: Dricks-, spegel och fönsterglas, porslin och keramik.</p> <p>LÄMNA glasförpackningar i ditt närmaste miljörum i kärlet märkt glasförpackningar.</p> <p>Om fraktionen saknas lämna till Görvälns ÅVC, en återvinningsstation eller kommunens mobila återvinningscentral.</p>	<p>Hit räknas:</p> <ul style="list-style-type: none"> Metallock/kapsyler Aluminiumfolie Konservburkar Sprayflaskor <p>Men inte t ex: Burkar med färgrester, VVS-detaler och stekpannor.</p> <p>LÄMNA metallförpackningar i ditt närmaste miljörum i kärlet märkt metallförpackningar.</p> <p>Om fraktionen saknas lämna till Görvälns ÅVC, en återvinningsstation eller kommunens mobila återvinningscentral.</p>	<p>Hit räknas:</p> <ul style="list-style-type: none"> Färg, lim, lack Kemikalier Elavfall - allt med batteri eller sladd samt lampor Batterier, lösa eller inbyggda Läkemedel <p>LÄMNA farligt avfall på Görvälns ÅVC eller kommunens mobila återvinningscentralen. Läkemedel ska lämnas till apoteket.</p> <p>Det är inte tillåtet att lämna farligt avfall i våra miljörum.</p>	<p>Hit räknas:</p> <ul style="list-style-type: none"> Textilavfall Trädgårdsavfall Grovavfall <p>LÄMNA denna typ av avfall på Görvälns ÅVC. Möjlighet att lämna textil- och grovavfall kan finnas i ditt område.</p> <ul style="list-style-type: none"> Matavfall Matolja Restavfall (soppåsen) <p>LÄMNA denna typ av avfall i särskilda kärl, marknedkast eller sopnedkast beroende på vad som finns i ditt område. Matoljan samlar du först upp i en PET-flaska med hjälp av en miljötratt. Finns gratis i Boservice.</p>	<p>Järfällahus webb På vår webb kan du hitta mer utförliga beskrivningar vad som ska slängas vart. jarfallahus.se/kallsortering</p> <p>Sorteringsguide När du är osäker på hur något ska sorteras. ftiab.se/sortering</p> <p>Låt barnen visa vägen Och ge dig själv samtidigt en paus i vabbandet. materialvarlden.se</p> <p>Info på andra språk Information om sopsortering på 33 olika språk. ftiab.se/228.html</p> <p>Mobil ÅVC Hitta vart och när den stannar. jarfalla.se</p> <p>Görvälns ÅVC Hitta till din återvinningscentral. sorab.se</p>

KALLT INOMHUS

Fryser du ofta hemma? I de flesta fall är det inte värmen i huset som är problemet, utan hur värmen tas tillvara i lägenheten.

För en behaglig inomhus-temperatur under vintersäsongen behövs värme som får cirkulera och som inte kyls ner i onödan. Järfällahus förser dig med värmen och en temperatur på 20-21 grader under vintersäsongen. (Detta gäller inte för dig som betalar din värme själv.) Den temperaturen är vald med utgångspunkt i Folkhälsomyndighetens riktlinjer om temperaturer inomhus och ur miljösynpunkt.

MED HJÄLP AV en central styrutrustning får du värmen till din lägenhet. Den centrala styrutrustningen regleras av

temperaturen utomhus. Ju lägre temperatur ute desto mer värme släpper värmecentralen ut till dina radiatorer (element). Vid snabba skiftningar i utomhus-temperaturen kan det vara svårt för värmesystemet att anpassa sig. Det är därför du ofta upplever det kallare inomhus på hösten.

I lägenheten är det sedan dina radiatorer (element) som värmer upp rummen. Med hjälp av en termostat känner de av temperaturen i rummet. När rummet är kallt går de igång och när rummet uppnått rätt temperatur slås de av. Därför

kan en radiator tillfälligt vara kall även mitt i vintern. Då är det lagom varmt i rummet.

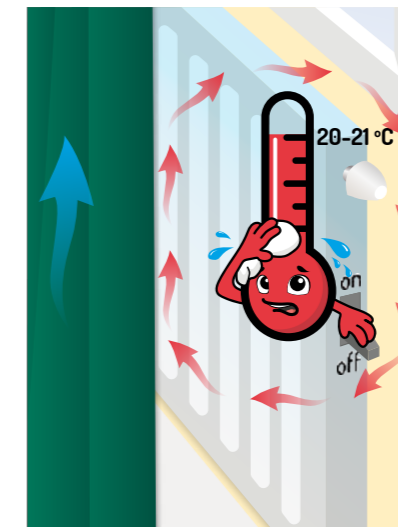
FÖR ATT VÄRMEN sedan ska fördelas jämnt i och mellan rummen behöver luften få cirkulera. Där kommer du in i bilden. Hur du möblerar, om du rengjort ventiler och hur mycket du vädrar påverkar hur bra värmen tas tillvara i lägenheten. Följ därför våra råd, så tas värmen till vara på rätt sätt och du får ett behagligt inomhusklimat.

Ta till vara värmen på rätt sätt

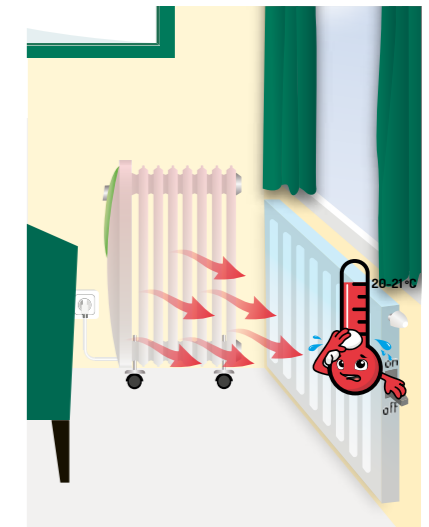
Täck inte för radiatorerna

Om möbler och gardiner placeras för nära radiatorn kan värmen inte spridas i rummet och du upplever det kallt.

Möbler framför radiatorn håller kvar värmen. Det lurar termostaten att det är rätt temperatur i rummet och slår av radiatorn.

Med extra radiatorer eller värmare tror termostaten att rätt temperatur uppnåtts och stänger av radiatorn.

Placera istället möbler en bit ifrån radiatorn och se till så gardiner inte hänger för. Undvik också extra radiatorer eller värmare, både för rätt värme och för miljön.

Vädra inte bort värmen

Om fläkten står på i onödan dras värmen ur lägenheten och ersätts med kall luft som kylvlar lägenheten.

Stäng därför av köksfläkten när du inte lagar mat och vädra snabbt och effektivt. Max 5 minuter.

Att ha fönstret eller balkongdörren lite på glänt hela tiden kylvlar ner lägenheten och drar energi.

Håll ventiler öppna

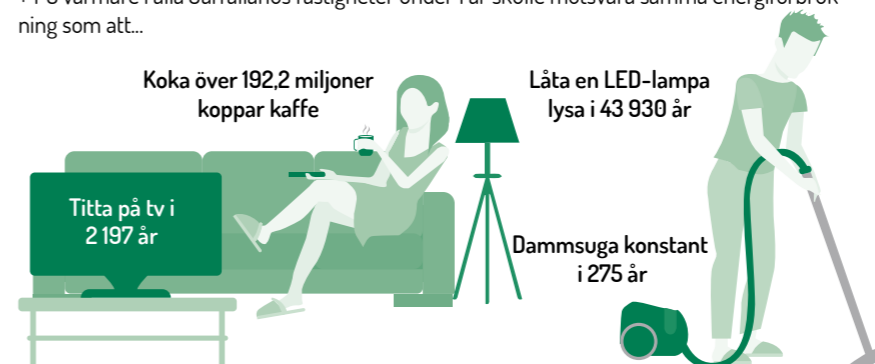

Om cirkulationen störs kan luft sugas in genom exempelvis dörrspringor och andra otäta ställen. Det leder till kallt drag i lägenheten.

Rengör därför ventilerna regelbundet och sätt aldrig papper, tyg eller liknande för dem.

Visste du att...

+1°C varmare i alla Järfällahus fastigheter under 1 år skulle motsvara samma energiförbrukning som att...

Kallt ändå?

Om du upplever att det är kallt trots att du följer råden ovan kan du mäta temperaturen. Mät mitt i rummet på en meters höjd från golvet. Visar temperaturen under 20 grader i flera dagar ska du göra en felanmälan.

HJÄLP DET BRINNER!

En brand är en uppskakande händelse och det är svårt att veta vad man ska göra om det händer. Niklas är säkerhetsansvarig på Järfällahus och den som leder vårt krisarbete vid bränder. Han berättar vad som händer vid en större brand.

Vid en större brand finns olika hjälpinstanser på plats för att hjälpa till i första skedet: räddningstjänst, polis, sjukvårdare, socialtjänst, POSOM (psykisk och socialt omhändertagande vid brand och katastrofer), restvärdesledare och fastighetsägare med flera. Alla har sina särskilda roller och uppgifter för att ta hand om drabbade.

EFTER LARM OM brand till 112 är räddningstjänsten först på plats. De är sedan navet i hela situationen och beslutar vad som ska göras på plats. En räddningsledare styr sedan hela släckningsarbetet och leder hela aktionen. Vid ett larm om brand är det räddningsledaren som Niklas först tar kontakt med för att få en snabb genomgång och givetvis också anmäla sig och säga till att han är Järfällahus kontaktperson.

- Oftast handlar det om att räddningsledaren behöver tek-

niska uppgifter kring lägenheter eller uppgifter om hyresgäster. Vi plockar fram listor, så att de har koll. Därefter blir vår roll att hjälpa till om det ska utföras någon evakuering eller se om det finns någon evakueringslokal eller liknande, där drabbade hyresgäster kan samlas om det t ex regnar. Vi pratar också med polisen och kommunens säkerhetsansvarige eller TIB (Tjänsteman i beredskap) om det är kväll eller helg, säger Niklas.

NÄSTA STEG ÄR att en restvärdesledare dyker upp. Det är ett brandbefäl som kommer från Brandskyddsforeningen och som arbetar på uppdrag av hyresgästernas olika försäkringsbolag. De tar hand om de akuta frågorna första dygnet: bevakning, täcker över de saker du bedömer vara värdefulla och hjälper till vid behov med ett alternativt boende med mera. Restvärdesledaren börjar med att samla in alla hyresgästernas uppgifter om vad de har för

försäkringsbolag för att hjälpa dem i kontakten med deras försäkringsbolag. De blir kontakten mellan våra drabbade hyresgäster och deras enskilda försäkringsbolag.

- Vi kallar även in Posom-gruppen (Psykiskt och socialt omhändertagande vid olyckor och katastrofer) som är den kommunala krisstödsgruppen. De har en stödjande funktion runt oron efter en sådan händelse. De hjälper också till med att öppna upp evakueringslokal eller skola och tar med sig kaffe/te, mackor, lite filter osv. En stor del av vår förvaltningspersonal är också på plats för att prata med drabbade hyresgäster och svara på frågor från oroliga hyresgäster. Vad händer nu? Vad händer med min lägenhet? När kan jag flytta tillbaka? Kommer ni behöva renovera den? Var ska jag bo nu?, berättar Niklas vidare.

DET ÄR OCKSÅ restvärdesleda-

ren som går in och gör en första besiktning av hur skadorna ser ut och beslutar om vilka lägenheter som det går att flytta tillbaka till. Om restvärdesledaren bedömer att du inte kan bo kvar efter branden, får du hjälp med tillfälligt boende genom ditt försäkringsbolag, eller genom kommunens socialtjänst om du saknar hemförsäkring. Ett alternativ kan vara att bo hos släkt eller vänner, men då bör du höra av dig och lämna dina uppgifter till Järfällahus, restvärdesledaren eller polisen, om var de i så fall kan nå dig.

- När det gäller evakueringsbostäder så är inte Järfällahus skyldig att ordna fram det till de drabbade, utan hyresgästerna behöver vända sig till sitt försäkringsbolag. Järfällahus försäkring omfattar bara skador på själva byggnaden, och inte hyresgästernas möbler eller andra inventarier i lägenheten. Det är därför viktigt att ha en hemförsäkring, så att hyresgästernas personliga ägodelar är skyddade, säger Niklas.

NÄR MÄNNISKOR INTE längre är i fara och elden är släckt lämnar räddningstjänsten platsen. Då påbörjas återställningen av lägenheten och eventuell sanering. Ofta kan det vara vattnet som används vid släckningen som ger större skador än själva branden. I vissa lägen kan vi bli ålagda av räddningstjänsten att

ta in brandvakt, dvs att vi under natten, eller under ett antal timmar, håller koll så att inte branden blossar upp igen.

Så snart det bara är möjligt, vanligtvis redan när släckningsaktionen håller på att avvecklas, påbörjar Järfällahus sitt återställningsarbete. Detta för att försöka minimera skadorna på fastigheten och för att underlätta för hyresgästerna att kunna flytta tillbaka så snart som möjligt. Brandplatsen grovstädas till en rökfri och torr miljö. Avfuktare sätts in där det behövs och luftrenare sätts in där det kommit in mycket rök. Trasiga fönster, dörrar och tak får en provisorisk täckning. För det mesta kan hyresgästerna flytta tillbaka till sina lägenheter igen redan inom några timmar.

POLISEN FINNS PÅ plats under själva släckningsarbetet för att hålla ordning. De kan spärra av brandplatsen, även för dem som bor i huset, i avvaktan på polisens undersökningar. När branden är släckt är det polisen och polisens tekniker som utreder vad som kan ha orsakat branden såsom teknisk orsak, om det är en anlagd brand eller om branden orsakats av vårdslöshet. Polisens uppgift är bland annat att utreda om någon kan ställas till ansvar för branden.

Lär dig mer om brandsäkerhet

- webbutbildning på flera språk!

Förhoppningsvis kommer det aldrig börja brinna hemma hos dig. Men om det skulle hända är det viktigt att veta hur du ska göra. Det är alltid bra att vara förberedd! Du kan lära dig mer om brandsäkerhet och testa dina kunskaper med hjälp av Brandskyddsforeningens webbutbildning. Utbildningen är gratis och genomförs på datorn. Du kommer lära dig att före-

bygga och hantera den typ av brandolyckor som dagligen inträffar i hemmet. Utbildningen finns förutom på svenska även på engelska, norska, danska, finska, arabiska och somaliska.

www.brandskyddsforeningen.se/webbshop/utbildningar/webbutbildning-brandsakerhet-i-hemmet/

Hjälp det brinner! VAD GÖR JAG?

Det brinner i din egen lägenhet

Försök släcka branden om det är möjligt. Ta dig ut och stäng alla dörrar efter dig. Då sprider sig inte branden och den farliga röken ut i trapphuset lika fort. Varna grannar och de som är i fara. Larma räddningstjänsten genom att ringa 112.

Det brinner hos någon annan och trapphuset är rökfyllt

Försök inte ta dig ut ur ett brinnande hus. Stanna kvar i din lägenhet och stäng alla dörrar och fönster. Varje lägenhet är en egen brandcell som kan stå emot brand och rök i upp till 60 minuter. Larma räddningstjänsten genom att ringa 112. De hjälper dig ut.

Gå aldrig ut i trapphuset om du ser att det är fyllt med rök. Röken är giftig och dödar snabbt.

Det brinner på spisen

Börjar det brinna på spisen ska du kväva elden med ett lock eller en brandfilt. Använd aldrig vatten för att släcka brinnande fett.

VAR BRANDSÄKER I VINTER

Nu i vintertider är det många som tycker att det är mysigt att ha levande ljus tända. Det gör också att det blir en tid då bostadsbränderna ökar. Få en trygg och brandsäker vinter genom att följa några enkla tips.

Levande ljus

Lämna aldrig levande ljus utan uppsikt och släck dem när du lämnar rummet. Använd ljusstakar och ljusdekorationer som inte är brännbara och se till att ljus inte är placerade på eller under något ställe där eld lätt kan ta fart.

Skaffa släckutrustning

En godkänd handbrandsläckare och brandfilt rekommenderas att ha i varje hem. Glöm inte visa alla som bor i lägenheten hur utrustningen fungerar.

Ställ inte saker i trapphuset

Vid en eventuell brand är trapphuset en av dina utrymningsvägar. En cykel, barnvagn eller annat föremål som står i trapphuset kan försvåra en utrymning om det skulle börja brinna i ditt hus. Detta kan också försvåra för räddningspersonal att komma fram i en nödsituation. Trapphuset måste därför alltid hållas fritt från föremål. Det gäller även dörrmattor och skor.

Brandvarnare

Kontrollera att brandvarnaren fungerar då och då. Testa den genom att trycka in testknappen och prova larmsignalen. Byt batteri och rengör brandvarnaren årligen. Fungerar inte din brandvarnare, så gör en felanmälan på Mina Sidor eller beställ en ny brandvarnare via Boservice.

Trasig elutrustning

Fel i elektriska apparater och ledningar är en vanlig brandsak. Om du har problem med glappande kontakter eller trasiga vägguttag/kontakter gör en felanmälan till oss.

Vid matlagning

Matlagning är en vanlig brandsak. Brinner det i en gryta – flytta kastrullen från kokplattan. Kväv elden med ett lock. Släck aldrig brinnande fett eller olja med vatten! Rengör spisfläkten regelbundet för att minska brandrisken.

